

בטהובן, מוצרט וארליך

BEETHOVEN, MOZART AND EHRlich

אילן וולקוב, מנצח | קונסטנטין ליפשיץ (רוסיה-שווייץ), פסנתר
יום חמישי, 27 פברואר 2025 | 20:00 | מוזיאון תל-אביב לאומנות

- אבן ארליך | נטו צללי-ערב למקהלת כלי קשת
- בטהובן | קונצ'רטו לפסנתר מס' 4 בסול מדז'ור אופ. 58
- מוצרט | סימפוניה מס' 39 במול מדז'ור ק' 543

אילן וולקוב, נולד בישראל ב-1976. מאז פריצת הדרך המרשימה שלו בגיל 19 כעוזר מנצח של התזמורת הסימפונית של בוסטון, אילן וולקוב הפך למנצח מבוקש אשר עוסק ברפרטואר מגוון ביותר. החל מ-2003 משמש כמנצח ראשי של התזמורת הסימפונית הסקוטית של ה-BBC ולאחר מכן, עד 2024, כמנצח אורח ראשי בתזמורת זו. כמו כן, הינו מנצח אורח ראשי בתזמורת הפילהרמונית של בריסל. וולקוב עובד עם הרכבים ותזמורות ברחבי העולם ומנצח על רפרטאר מגוון ורחב, החל מהרקואים של מוצרט ועד למוזיקה עכשווית. ניצח בין השאר על התזמורות: הפילהרמונית של מינכן, המטרופוליטן בטוקיו, הסימפונית של בירמינגהם, הסימפונית הלאומית של וושינגטון, הפילהרמונית הישראלית, אנסמבל מודרן, בבתי האופרה של סן פרנסיסקו, וושינגטון ובאופרה הישראלית. וולקוב הוא מיוזמי מועדון ההופעות 'לבונטין 7', אשר נותן במה למוזיקת ג'אז, רוק ואוונגארד.

קונסטנטין ליפשיץ, נולד בחרקוב, אוקראינה ב-1976. החל ללמוד בגיל חמש בבית הספר למוזיקה ע"ש גנסין במוסקבה אצל סטיאנה זליקמן. מאז הופעתו בריסטל הבכורה שלו במוסקבה בגיל 13, קונסטנטין ליפשיץ הופיע כסולן בפסטיבלים ידועים ברחבי העולם. בין השאר, הופיע עם תזמורות: הרדיו של פרנקפורט, ברלין וה-MDR לייפציג, עם תזמורת הקונצרטאהאוס ברלין, ה-NDR המבורג, עם התזמורות: הפילהרמונית של שטוטגרט, של ניו יורק, הסימפונית של שיקגו, של לונדון וסן פרנסיסקו ושל ניו זילנד. ליפשיץ הופיע תחת שרביטיהם של מיטב המנצחים, בהם: מסטיסלב רוסטרופוביץ', ולדימיר ספיבקוב, סר נוויל מרינר, ברנרד הייטינק ואחרים. קונסטנטין ליפשיץ משתתף גם בפרויקטים של מוזיקה קאמרית, במסגרת זו הופיע עם גדעון קרמר, מקסים ונגרוב, ואדים רפין, מישה מייסקי מסטיסלב רוסטרופוביץ', נטליה גטמן, דמיטרי סיטקובצקי, לין הארל, פטרישיה קופצ'נסקיה, דיישין קאשימוטו, לילה יוזפוביץ', קרולין ויורג וידמן, סול גבטה, יוג'ין אוגורסקי, אלכסנדר קניאזב ואלכסנדר רודין. קונסטנטין ליפשיץ הוא חבר כבוד של האקדמיה המלכותית למוזיקה בלונדון ומשנת 2008 מונה כפרופסור באוניברסיטת לוצרן למדע שימושי ואמנות.

אבל ארליך, מלחין ישראלי יליד גרמניה, פרופסור למוזיקולוגיה. עיקר עיסוקיו היו הלחנה והוראה. ארליך הינו זוכה פרס ראש הממשלה לקומפוזיטורים (1989) ופרס ישראל (1997). החל לנגן בכינור בילדותו ועסק בהלחנה מגיל צעיר. אבל ארליך הלחין במהלך חייו יצירות רבות, עשרות מהן לתזמורת, אך חלקן הגדול עדיין לא בוצע. הוא השתמש ביצירתו באלמנטים מערביים קלאסיים בשילוב עם אלמנטים מזרחיים ערביים. לא פעם עשה שימוש בטקסטים מקראיים ולעיתים התבסס גם על טעמי המקרא. יצירתו נטו צללי ערב, אשר נכתבה ב-1997 לתזמורת כלי קשת, פותחת במלודיה המנוגנת על ידי כל כלי הקשת, היצירה היא בעצם מנגינה אחת ארוכה, ברובה רגועה ואינטימית.

לודוויג ון בטהובן (1770-1827) קונצ'רטו לפסנתר מס' 4 בסול מז'ור אופ' 58, כ-34 דקות אלגרו מודראטו | אנדנטה קון מוטו | רונדו ויואצ'ה

בטהובן כתב את הקונצ'רטו מס' 4 בשנים 1805-1806, שבוצע לראשונה ב-1807 בקונצרט פרטי בביתו של פטרונו, הנסיך פרנץ יוזף פון לבקוביץ. כשנה לאחר מכן, התקיימה הבכורה פומבית שלו בקונצרט מרתון בתיאטרון וינה. בטהובן הופיע בשני הביצועים כסולן והופעתו בקונצרט הפומבי היתה האחרונה בה הופיע ככסולן עם תזמורת. הקונצ'רטו הציג משהו שונה שהיה זר לקהל באותה תקופה. נעדרו בו המחוות המפגינות את יכולות הנגינה הפסנתרניות, בטהובן התמקד בסגנון אישי ואינטימי יותר, מלא בשלווה וליריות. ככל הידוע, היצירה לא הושמעה עד לביצועה ב-1836 על ידי פליקס מנדלסון הצעיר שהחיה אותה. הקונצ'רטו לפסנתר מס' 4 נחשב כיום לאחת מהיצירות המרכזיות בספרות הקונצ'רטו לפסנתר וזוכה לביצועים רבים. הפסנתר פותח לבדו את הפרק הראשון במנגינה פשוטה, כשהתזמורת מצטרפת אליו בהיסוס-מה, ונמנעת להפר את האווירה האינטימיות. לאחר כמה דקות מצטרפת התזמורת כולה לדיאלוג בינה לבין סולן. גם הפרק השני אינו מאופיין בעיצוב הפורמלי והמסורתי והדיאלוג בין הסולן לתזמורת נמשך. התזמורת מנגנת בפורטה כמעט כעוס אל מול תחינתו השקטה של הסולן. ההפרק האחרון מסתיים ברונדו מסורתי, פשוט יותר וקצבי.

וולפגנג אמדאוס מוצרט (1756-1791) סימפוניה מס' 39 במי במול מז'ור ק' 543, כ-28 דקות אדאג'יו-אלגרו | אנדנטה קון מוטו | מנואטו וטריו | אלגרו

סימפוניה מס' 39 היתה אחת מבין שלוש הסימפוניות האחרונות (מס' 39-40-41) אותן הלחין מוצרט בקיץ 1788 תוך מספר שבועות בלבד. הסימפוניות בלטו בחדשנות, ברגש, בדיסוננס מוגבר ובתוכן עמוק, והן נבדלות זו מזו באופיין באמצעות שינויים פשוטים אך משמעותיים, בתזמור שבחר לכל אחת מהן. סימפוניה 39 יוצאת דופן מכמה בחינות; זוהי הסימפוניה היחידה שכתב מוצרט בחייו הבוגרים בה לא השתמש באבובים. גם אם השימוש בקלרינטים היווה אלמנט סטנדרטי באופרה של מוצרט, היה זה חידוש יחסי בהרכב התזמורת הסימפונית של אותה התקופה. באמצעות השימוש בקלרינטים, אשר מקנים צליל רך יותר לקבוצת כלי הנשיפה מעץ, מוצרט השיג את הליריות השקטה שמאפיינת את הסימפוניה הזו. הפרק הראשון נפתח בהקדמה איטית ומלכותית שמשמיעים כלי הנשיפה ממתכת, ומלווה בקטע אלגרו של כלי הנגינה האחרים. ההתחלה אינה מהירה כמצופה, המוזיקה נשלטת ויציבה וממשיכה במבנה סונטה-אלגרו המסורתי (אקספוזיציה, פיתוח ורפריזה ולעיתים סיום-קודה). הפרק השני, האיטי, בנוי בצורת סונטה מקוצרת (ללא הפיתוח), נפתח בפשטות מתעתעת של כלי הקשת ומתרחב לשאר כלי התזמורת. המנואט המלבב בפרק השלישי מהווה ניגוד לאנדנטה המתון בפרק שלפניו. הטריו שבפרק זה מבוסס על ריקוד עממי אוסטרי וכולל דואט של הקלרינטים והחליל, בשילוב של כלי הקשת. הפרק האחרון אינו פרק סיום אופייני למוצרט, שנהג לכלול בו בדרך כלל מספר רעיונות ונושאים. מוצרט מסתמך כאן על נושא אחד בעיקר, של סולם עולה ויורד. קטע הפיתוח הוא בעל אופי דרמטי. אין קודה, אך יש חזרה של נושאי האקספוזיציה והפיתוח. הנושא המרכזי מופיע שוב בסוף הפרק, וכאילו מסרב לתת לסימפוניה להסתיים.